

participe

maakt meedoen mogelijk

De toekomst van de Wmo

De visie van Participe op
zorg en welzijn in de wijk

Nieuw Wmo beleidsplan

De gemeente Alphen aan den Rijn staat aan de vooravond van een nieuw Wmo Beleidsplan 2012-2015. Het is aan de raad om de kaders van dit nieuwe beleid te bepalen. Participe, in Alphen aan den Rijn de uitvoeringsinstantie voor de eerste zes prestatievelden van de Wmo, geeft in dit document haar visie op de toekomst van de Wmo. Deze samenvatting geeft een goed beeld van de huidige situatie, de achtergronden en de verantwoordelijkheden die in het nieuwe beleid gewogen moeten worden.

Landelijke ontwikkelingen

Met de komst van Wmo is er een nieuw begrip bij gemeenten geïntroduceerd: de compensatieplicht. Gemeenten hebben de taak om burgers te ondersteunen bij hun deelname aan de samenleving. Landelijk zijn twee projecten gestart om gemeenten in deze rol te ondersteunen.

De Kanteling

Dit is een project van de VNG dat gericht is op een omslag van claim- en aanbodgericht werken (voorzieningen en hulpmiddelen) naar vraag- en resultaatgericht werken (participatie en zelfredzaamheid). Het project sluit naadloos aan op de aanpak die Participe al sinds twee jaar voorstaat en die wij hierna zullen toelichten.

Welzijn Nieuwe Stijl

Het welzijnswerk heeft nog altijd te kampen met een hardnekkig oubollig imago. Welzijn Nieuwe Stijl breekt met dit imago door de kwaliteit en professionaliteit van het welzijnswerk te verbeteren en door de samenwerkingsrelatie tussen gemeenten en welzijnsorganisaties te versterken. Deze nieuwe, integrale benadering van welzijn en zorg lag destijds aan de basis van het ontstaan van Participe.

De Alphense aanpak

Bovenstaande landelijke ontwikkelingen komen in Alphen aan den Rijn samen bij Participe. Participe draagt zorg voor het Wmo-loket, de indicaties, de welzijnsvoorzieningen en het welzijnsaccommodatiebeheer. Die integrale aanpak is redelijk uniek in Nederland en krijgt steeds meer navolging. Participe combineert zorg en welzijn en brengt individuele aanvragen in verband met collectieve diensten, van onszelf en van onze maatschappelijke partners. Zo ontstaan er talloze draadjes tussen werk, onderwijs, welzijn en zorg die aan elkaar worden geweven tot een hecht sociaal vangnet. Participe wil deze verbinding op allerlei vlakken versterken door de aansluiting met de wijk te zoeken, dicht bij bewoners in hun eigen buurt. Wijkgericht en integraal: het zijn de sleutelwoorden van de Alphense aanpak.

Wat is de Wmo?

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is bedoeld om iedereen zo lang mogelijk te laten deelnemen aan het maatschappelijke leven. Onder de Wmo vallen allerlei regelingen die ondersteuning bieden aan mensen met een beperking. In de volksmond wordt de Wmo vaak gelijkgesteld aan het verstrekken van hulpmiddelen, zoals een scooter. Dat beeld is te beperkt, want de Wmo behelst een breed samenspel van zorg en welzijn in de wijk. Participe is de vaste uitvoeringspartner van de gemeente op de eerste zes prestatievelden van de Wmo:

1. sociale samenhang en leefbaarheid (buurtwerk, ouderenwerk en beheer van welzijnsaccommodaties)
2. preventief jeugdbeleid (kinder- en jongerenwerk)
3. advies, informatie en cliëntondersteuning (Wmo-loket)
4. ondersteuning aan mantelzorgers en vrijwilligers
5. zelfstandig functioneren (diensten aan huis)
6. individuele voorzieningen

De overige prestatievelden 7, 8 en 9 betreffen maatschappelijke zorg, bijvoorbeeld voor daklozen, verslaafden en mensen met een psychische beperking. Op deze terreinen is Participe niet de uitvoeringsinstantie, maar schakelt zij wel met de specialistische partners voor een gecoördineerde hulpverlening.

Op eigen kracht

De nieuwe aanpak is niet langer claimgericht, maar vraaggericht. De burger wordt gestimuleerd om zelf verantwoordelijkheid te nemen voor een goede oplossing. Hij wordt aangezet om de regie te nemen en te behouden. De medewerkers van Participe nemen het proces niet uit handen, maar ondersteunen het. Om dat te bewerkstelligen, investeren we bewust meer tijd en energie 'aan de voorkant'. We proberen de vraag achter de vraag te achterhalen en daar dan een passend antwoord op te vinden. Een belangrijk uitgangspunt wordt de wederkerigheid van de relatie tussen burger en gemeente. We benadrukken de mogelijkheden, niet de beperking. De eigen kracht, niet de afhankelijkheid. Niet alleen het halen, maar ook het brengen. Wat kan een cliënt, ondanks een beperking, betekenen voor de wijk en voor de stad? Zo ontstaat een verschuiving van het verstrekken van (individuele) voorzieningen naar vraagverheldering en het ontwikkelen van nieuwe (collectieve) oplossingen.

Speerpunten

Op basis van deze ontwikkelingen heeft Participe een aantal speerpunten vastgesteld, die de kracht van de Alphense aanpak ook voor de toekomst veiligstellen. Voor een solide verbinding van zorg en welzijn in de wijk hanteren wij de volgende uitgangspunten, die ook voor het nieuwe beleidsplan van toegevoegde waarde zijn:

1. Welzijn voorkomt zorg

Met de Alphense aanpak kunnen wij echt iets voor mensen betekenen en helpen wij hen om de verantwoordelijkheid voor hun eigen leven te nemen. Meer en langer meedoen, dat is het uiteindelijke doel. Dat vergt een investering aan de voorkant, maar het leidt tegelijkertijd tot financiële besparingen in het vervolgtraject. Welzijn voorkomt zorg. Door mensen in een vroeg stadium in aanraking te brengen met de juiste hulp, behouden zij niet alleen langer hun eigenwaarde, maar ook hun zelfstandigheid.

2. Eigen kracht

Wij gaan uit van eigen kracht van de klant. Behoud van de eigen regie, zelfredzaamheid en het oplossend vermogen staan voorop.

3. Kwetsbare groepen

Daarbij houden wij oog voor mensen die dit echt niet zelf kunnen. Om de drempel ook voor de meer kwetsbare groepen zo laag mogelijk te maken, is het wenselijk dat we zo dicht mogelijk bij de mensen, in de wijken zitten. Kwetsbare groepen gaan we helpen met het nemen van de eigen regie.

4. Vraag achter de vraag

Wij gaan met de burger op zoek naar het 'echte' probleem en bekijken samen welke oplossingen en mogelijkheden er zijn. Bij het bedenken van oplossingen, samen met de klant, doorlopen wij een aantal stappen. Zo helpen wij de klant om zijn sociale netwerk in kaart te brengen. Daarbij waken we ervoor dat dit netwerk niet overbelast wordt.

5. Wijkgericht werken

Wij gaan ook uit van de eigen kracht van de wijk. Wij willen werken vanuit die wijken; dicht bij de klanten en laagdrempelig zijn. Participe vindt een wijkgerichte aanpak essentieel om maatwerk te kunnen leveren en aan te sluiten bij wijkverbanden en initiatieven vanuit de wijk. De multifunctionele accommodaties spelen daarbij een belangrijke rol, maar we betrekken er ook andere bewoners en onze partners in de wijk bij.

6. Maatschappelijke partners

Wij kunnen het dus niet alleen. Om de gewenste sociale cohesie te bewerkstelligen, hebben we anderen nodig. Niet alleen de gemeente (bestuurlijk draagvlak), maar ook netwerkpartners en belangenorganisaties. Als we de situatieanalyse van een cliënt in een vroeg stadium met elkaar delen en elkaar tijdig inschakelen, ontstaat niet alleen een helder beeld, maar ook een effectieve oplossing. We zien onszelf als een sociale makelaar; we brengen mensen, vrijwilligers, klanten en organisaties bij elkaar en leggen (maatwerk) verbanden.

Een voorbeeld

Volgens de **traditionele aanpak** meldt meneer X zich bij het Stadhuis. Hij heeft gehoord dat hij recht heeft op een scootmobiel en komt deze aanvragen. Hij wordt in contact gebracht met de indicatieadviseur die zijn aanvraag beoordeelt. Hierbij worden vooral medische criteria afgewogen. Er volgt een huisbezoek om drempels en eventuele andere feitelijke obstakels te inventariseren, maar verder reikt de analyse niet. Meneer krijgt zijn scootmobiel, maar deze blijft vervolgens ongebruikt in zijn schuur staan. Eigenlijk zijn er weinig aanleidingen om hem van stal te halen en meneer is ook een beetje bang om alleen de weg op te gaan...

Volgens de **Alphense aanpak** komt diezelfde meneer bij het Wmo-loket en wordt al bij het eerste bezoek zijn hele situatie in beeld gebracht. Wat kan hij nog zelf? Waarvoor wil hij de scootmobiel gaan gebruiken? Waar liggen zijn interesses? Met welke organisaties heeft hij nog meer contact? Zijn er mantelzorgers of andere relaties die zich om hem bekommeren? Hebben zij nog ondersteuning nodig? Gaandeweg blijkt dat meneer eigenlijk niemand kent in de buurt. Hij wordt in aanraking gebracht met het buurthuis en groeit uit tot een drijvende kracht achter de scootmobieltochten die maandelijks worden gemaakt. Bang is hij niet meer. Eenzaam evenmin.

Het Gesprek

De kracht van de Alphense aanpak schuilt in het gesprek met de cliënt. Deze onderlinge communicatie wordt gekenmerkt door meer verdieping en een vollediger beeld. Om tot die vraagverheldering te komen en vervolgens ook tot een persoonlijke oplossing, vraagt Participe door op een aantal basale vragen:

- Wat kun je zelf?
- Wat kan jouw omgeving voor je betekenen?
- Welke voorzieningen in de wijk kan en wil je gebruiken?
- Wat is daarbij voor jou individueel nog nodig?

Besluitvorming

De gemeenteraad gaat de kaders vaststellen om tot een Wmo-beleidsplan 2012-2015 te komen. Participe wil haar visie op de uitvoering van de Wmo voor Alphen aan den Rijn realiseren. De raad heeft in 2008 besloten tot de oprichting van Participe om tot een integrale aanpak van de Wmo te komen, waarin participatie een centrale rol speelt. Daardoor hebben we al mooie resultaten kunnen boeken en er ligt een goede basis voor verdere doorontwikkeling.

Om bovenstaande visie te kunnen realiseren, willen wij de raad een aantal overwegingen meegeven. Welke zaken moeten tegen elkaar worden afgewogen?

- Denk integraal. Zet winst op de korte termijn af tegen belangen op de lange termijn. Wanneer we blijven inzetten op collectieve (welzijns)voorzieningen, zijn op de langere termijn besparingen te realiseren binnen de zorg.
- Investeren aan de voorkant, bedoeld om samen met iedere nieuwe klant een goede analyse te maken van de situatie, verdienen zich terug in een besparing op zorg. Het vraagt ruimte om die effecten te realiseren.
- De Kanteling probeert de balans te verschuiven van de eenzijdige focus op verstrekkingen naar vraag- en resultaatgericht denken. Dat vraagt om de ontwikkeling van innovatieve producten en diensten en dus ook om veel vertrouwen in de professional. Een verordening gericht op resultaten geeft ruimte aan deze ontwikkeling.
- Deze visie op de Wmo kan niet worden losgekoppeld van de toenemende vergrijzing. Welke invulling geven wij aan onze samenleving, als de traditionele verzorgingsstaat niet meer houdbaar lijkt? Hoe vertalen wij landelijke ontwikkelingen naar lokaal beleid? De Wmo bespaart op zorg die nu vanuit landelijke regelingen, zoals de AwbZ en de zorgverzekering, wordt gefinancierd. In de discussie moet meegewogen worden hoe bijvoorbeeld een Zorgkantoor kan meebetalen aan preventieve voorzieningen in de Wmo.

De beantwoording van deze vragen moet naar ons idee verbonden worden met de door ons geschetste visie op participatie. Zo kunnen we vanuit Alphen aan den Rijn onze voortrekkersrol op het gebied van de Wmo blijven vervullen.

Prins Bernhardlaan 10/12 S ♦ 2405 VT Alphen aan den Rijn ♦ 0172-427 500
www.participe.nu ♦ info@participe.nu